EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 28.1.2021
COM(2021) 29 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA CENTRALBANKEN OCH EUROPEISKA SYSTEMRISKNÄMNDEN

om utvecklingen på EU-marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse enligt artikel 27 i förordning (EU) nr 537/2014

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA CENTRALBANKEN OCH EUROPEISKA SYSTEMRISKNÄMNDEN

om utvecklingen på EU-marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse enligt artikel 27 i förordning (EU) nr 537/2014

1. INLEDNING

Den revisionslagstiftning som antogs efter finanskrisen syftade till att förbättra lagstadgade revisioner i EU genom att stärka revisorernas oberoende och deras professionellt skeptiska inställning gentemot ledningen av det granskade företaget. I enlighet med artikel 27 i förordning (EU) nr 537/2014[1] (nedan kallad *förordningen*) bedöms i denna rapport utvecklingen på EU-marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse mellan 2015 och 2018, med fokus på

- marknadskoncentrationen,
- risker till följd av kvalitetsbrister i revisionen, och
- hur väl revisionskommittéer utfört sitt arbete.

Om inget annat anges är rapporter från de nationella myndigheter som ansvarar för revisionstillsynen (nedan kallade *nationella behöriga myndigheter*) den huvudsakliga uppgiftskällan. Uppgifterna avser främst 2017 och 2018 och samlades in 2019 på grundval av utvalda marknadsindikatorer. De omfattar således uppgifter från Förenade kungariket. Kommissionen utarbetade rapporten i samarbete med kommittén för europeiska tillsynsorgan för revisorer (Ceaob).

Detta är den första rapporten av detta slag sedan EU:s revisionsreform (se ovan). På det hela taget var uppgifterna mer exakta än under 2017. Konsolideringen av uppgifter på EU-nivå är dock fortfarande en utmaning på grund av bristen på nationella uppgifter om omsättning och intäkter, olika rapporteringsperioder och skillnader i genomförandet av EU:s revisionslagstiftning. Även jämförbarheten när det gäller kvalitetssäkringsindikatorer är en utmaning på grund av de nationella behöriga myndigheternas användning av olika metoder.

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 537/2014 av den 16 april 2014 om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse och om upphävande av kommissionens beslut 2005/909/EG (EUT L 158, 27.5.2014, s. 77).

2. UTVECKLINGEN PÅ EU-MARKNADEN FÖR LAGSTADGAD REVISION AV FÖRETAG AV ALLMÄNT INTRESSE

2.1. Marknadsöversikt

I förordningen fastställs särskilda krav för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse som definieras i revisionsdirektivet[2], t.ex. börsnoterade företag, banker, försäkringsföretag och ”nationella företag av allmänt intresse” som utsetts av medlemsstaterna (t.ex. företag som är av betydande allmänt intresse på grund av arten av sin verksamhet, sin storlek eller antalet anställda).

I detta avsnitt beskrivs marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse två år efter revisionsreformen.

Färre lagstadgade revisorer och revisionsföretag i EU – färre valmöjligheter för företag av allmänt intresse.

Siffrorna visar på en minskning jämfört med 2015 av antalet egenföretagare i EU samt en liten minskning av antalet lagstadgade revisorer som är anställda av och knutna till revisionsföretag (som delägare eller motsvarande)[3]. Antalet registrerade revisionsföretag i EU minskade också med 6 %. Andelen revisionsföretag som granskar företag av allmänt intresse är nästan 4 % av alla registrerade revisionsföretag, vilket är en minskning med nästan 2 procentenheter sedan 2015.

Tabell 1: Lagstadgade revisorer och revisionsföretag som är registrerade i EU (2015–2018)

	2015	2018	Förändring
Lagstadgade revisorer	250 047	225 360	-10%
Lagstadgade revisorer som är anställda av eller knutna till revisionsföretaget som delägare eller motsvarande	61 711	60 005	-3%
Revisionsföretag	32 306	30 504	-6%
Revisionsföretag som granskar företag av allmänt intresse	1 742	1 127	-35%

Minskningen av antalet registrerade lagstadgade revisorer och revisionsföretag sammanföll med en minskning av antalet företag av allmänt intresse, som främst orsakades av en minskning av antalet ”nationella företag av allmänt intresse” till följd av att de flesta medlemsstater såg över sin definition av detta begrepp.

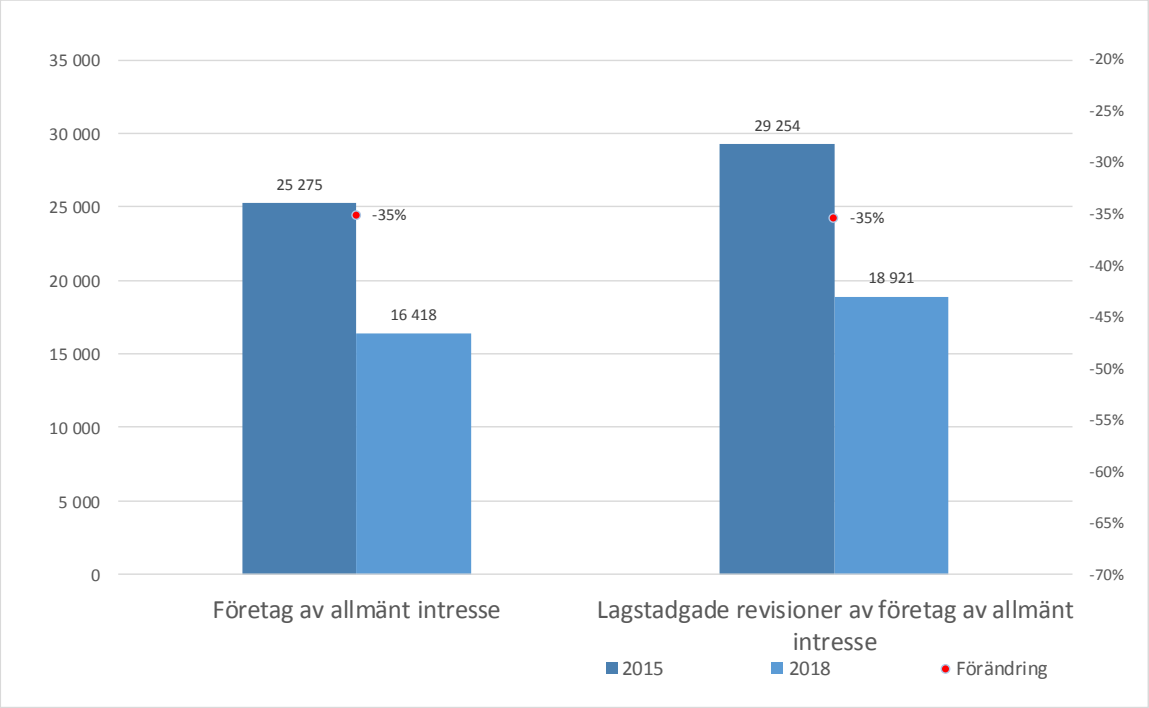
Antalet lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse minskade också med omkring en tredjedel[4] under 2015–2018 (figur 1). Börsnoterade företag var den största typen av företag av allmänt intresse i EU 2018 och stod för 44 % av det totala antalet. Den relativa viktningen för kategorierna av företag av allmänt intresse[5] varierar mellan

[2] Artikel 2.13 i direktiv 2006/43/EG.
[3] Siffrorna avser 26 medlemsstater (inga uppgifter från Österrike eller Frankrike (2015)).
[4] Referensåret är 2018 (uppgifter för EU-28).
[5] Siffrorna för 2015 baserades på definitionen av ”företag av allmänt intresse” före revisionsreformen.

medlemsstaterna, men den största förändringen var en minskning med 73 procentenheter i kategorin ”nationella företag av allmänt intresse”, som var den största kategorin 2015 men endast utgjorde 19 % av alla företag av allmänt intresse 2018.

Gemensamma revisioner av företag av allmänt intresse utgör endast 9 % av de lagstadgade revisionerna av företag av allmänt intresse. Av de tio medlemsstater som rapporterade gemensamma revisioner[6] hade Frankrike återigen flest (86 % av det totala antalet i EU-28).

Figur 1: Antal företag av allmänt intresse och lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse, EU 28 (2015–2018)

Omsättningen i EU för revisionsföretag som granskar företag av allmänt intresse[7] ökade med uppskattningsvis 9 %[8] mellan 2015 och 2018, medan icke-revisionsarbete dominerade intäkterna för stora revisionsföretag.

Omsättningen i EU-27[9] för revisionsföretag som granskar företag av allmänt intresse uppgick 2018 till omkring 34 miljarder euro[10]. Uppgifter om de tio viktigaste

---

6 Österrike, Bulgarien, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Malta, Rumänien, Sverige och Förenade kungariket. De flesta rapporterade att gemensamma revisioner utgjorde mindre än 1 % av deras lagstadgade revisioner.

7 Omsättningsindikatorerna i den första rapporten baserades på EU:s tidigare revisionslagstiftning. I denna rapport följer de nationella behöriga myndigheterna definitionen och kraven i artikel 13.2 k i förordningen, som genomfördes 2016. I denna rapport jämför vi ”intäkter från lagstadgad revision av företag av allmänt intresse” (2018) med ”arvoden från lagstadgad revision av företag av allmänt intresse” (2015).

8 Utifrån jämförbara uppgifter från medlemsstaterna. Uppgifterna för 2015 avser 25 medlemsstater (inga uppgifter från Bulgarien, Spanien eller Frankrike) och uppgifterna för 2018 avser 27 medlemsstater (inga uppgifter från Frankrike). Uppgifterna är inte inflationsjusterade. I genomsnitt låg inflationen i EU-28 (HIKP) på 0,1 % 2015 och 1,9 % 2018; se Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=tec00118

9 Inga uppgifter från Frankrike om ”intäkter från icke-revisionstjänster” eller ”total omsättning”.

revisionsföretagen (10KAP[11]) stöder en uppskattning av omsättningen i EU-28 på omkring 40 miljarder euro. Intäkterna från lagstadgade revisioner[12] ökade med 6 %[13] till nästan 12,7 miljarder euro, varav 25 % var från lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse.

Omsättningen varierar kraftigt mellan medlemsstaterna, där Tyskland och Förenade kungariket fortfarande är de två största marknaderna (65 % av revisionsföretagens omsättning i EU)[14].

Omkring två tredjedelar av omsättningen i EU för revisionsföretag som granskar företag av allmänt intresse, rapporterad per företag eller på nätverksnivå, härrörde från intäkter från icke-revisionstjänster (från tillåtna icke-revisionstjänster till granskade företag och icke-revisionstjänster till andra företag[15]), vilket visar på en diversifiering av verksamhetsområden och ett fokus utöver traditionellt revisionsarbete.

Endast 9 % av EU:s totala omsättning kom från intäkter från lagstadgad revision av företag av allmänt intresse. 35 % kom från alla lagstadgade revisionstjänster (figur 2). Detta varierar dock mellan medlemsstaterna; i sju medlemsstater[16] kom mindre än en tredjedel av intäkterna från lagstadgad revision.

---

[10] Uppgifter som samlats in i nationella valutor har räknats om till euro med hjälp av årliga genomsnittliga växelkurser för 2018. Se Eurostat: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ert_bil_eur_a&lang=en

[11] På grundval av den förteckning som Ceaob fastställt: Baker Tilly, BDO, EY, Deloitte, Grant Thornton, KPMG, Mazars, Moore Stephens, Nexia och PwC.

[12] Artikel 13.2 k i och ii i förordningen. Uppgifter för 27 medlemsstater (inga uppgifter från Bulgarien om ”intäkter från lagstadgad revision”).

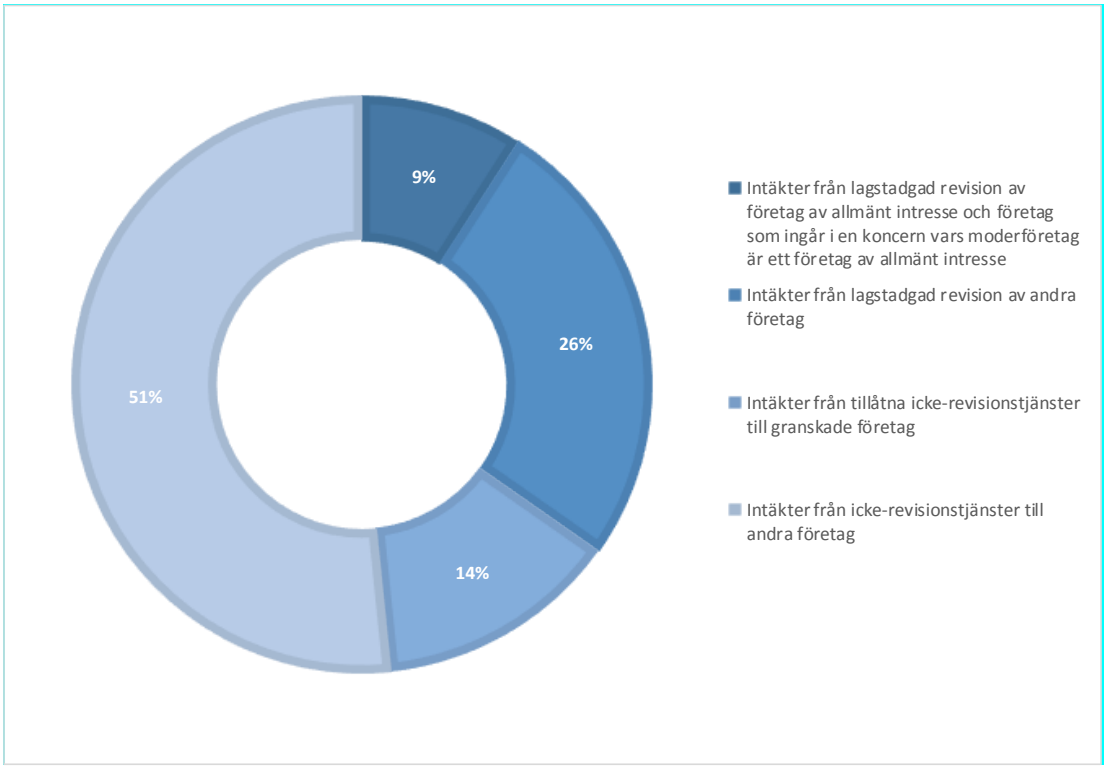
[13] För medlemsstater som lämnade uppgifter både 2015 och 2018.

[14] Uppgifter för 27 medlemsstater (inga uppgifter från Frankrike).

[15] Artikel 13.2 k iii och iv i förordningen.

[16] Cypern, Danmark, Irland, Förenade kungariket, Malta, Sverige och Luxemburg.

Figur 2: Intäktsfördelning av omsättningen i EU för revisionsföretag som granskar företag av allmänt intresse[17] (2018)

Fyra nationella behöriga myndigheter[18] från Europeiska konkurrensnätverket rapporterade att de hade gjort en branschutredning på revisionsmarknaden eller genomfört antitrust- eller sammanslagningsåtgärder inom sektorn under 2015–2018. Förenade kungariket rapporterade om en undersökning av landets nationella marknad för lagstadgad revision[19].

2.2. Marknadskoncentration

Medlemsstaterna lämnade marknadsuppgifter[20] om lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse utförda av de ”fyra stora” (PwC, Deloitte, KPMG och EY), ”CR4” (de fyra största revisionsföretagen i varje land) och 10KAP.

Ihållande hög marknadskoncentration 2015–2018. På det stora hela var de fyra stora fortfarande störst, men förändringar i deras enskilda andelar kan ses[21]. Det finns också tecken på högre koncentration i 10KAP jämfört med föregående rapport[22].

---

17 Inga uppgifter från Frankrike, Belgien, Spanien eller Litauen.

18 Nationella behöriga myndigheter i Italien, Rumänien, Spanien och Förenade kungariket.

19 https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5d03667d40f0b609ad3158c3/audit_final_report_02.pdf

20 De flesta medlemsstater baserade omsättningen på revisionsföretag (enligt definitionen i artikel 2.3 i direktiv 2006/43/EG) i motsats till revisionsnätverket (enligt definitionen i artikel 2.7). De uppgifter som presenteras är ungefärliga på grund av olika referensperioder.

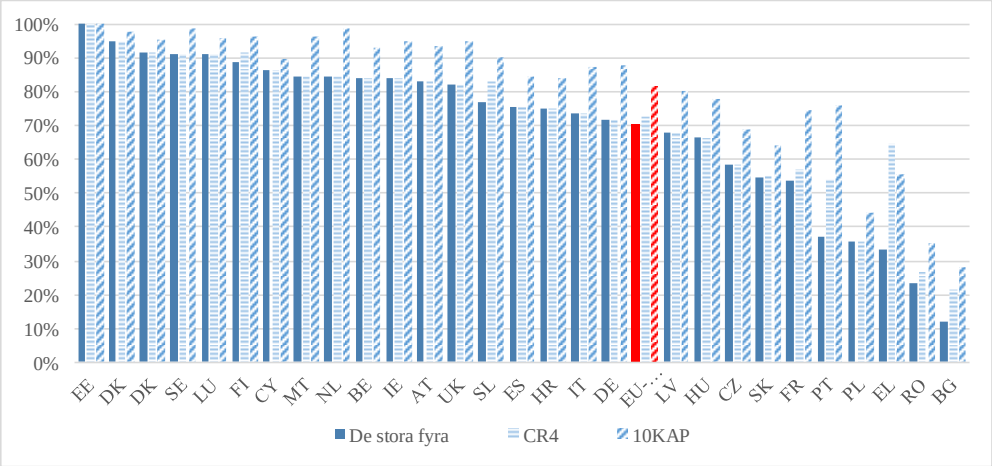
21 Se även Europaparlamentets studie *EU regulatory audit reform: impact on costs, concentration and competition*: https://www.europarl.europa.eu/thinktank/sv/document.html?reference=IPOL_STU%282019%29631057

22 https://ec.europa.eu/info/publications/170907-statutory-audit-services-report_sv

De fyra stora har ett oligopol[23] i 13 medlemsstater (en ökning från 11 år 2015) och en genomsnittlig marknadsandel i EU på 70 % av all lagstadgad revision av företag av allmänt intresse. Endast i sju medlemsstater är de inte de fyra största revisionsföretagen (figur 3).

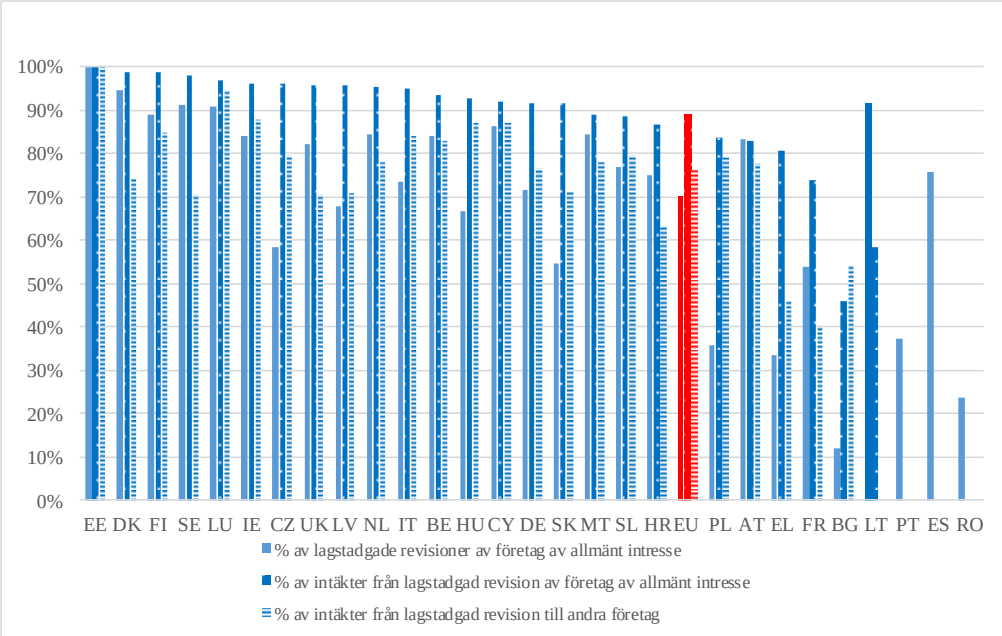
[23] CR4 = 0 % innebär perfekt konkurrens. 0 % < CR4 < 50 % sträcker sig från perfekt konkurrens till oligopol. 50 % < CR4 < 80 % innebär oligopol. 80 % < CR4 < 100 % sträcker sig från koncentrerat oligopol till monopol. CR4 = 100 % innebär starkt koncentrerat oligopol och till och med monopol (om CR1 = 100 %).

Figur 3: Revisionsföretagens marknadsandel av antalet lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse (2018)

De fyra stora är ännu mer dominerande när det gäller intäkter från lagstadgad revision av företag av allmänt intresse (figur 4). Bland de medlemsstater där de hade en sammanlagd marknadsandel under EU-genomsnittet rapporterade Frankrike[24] att 60 % av alla lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse var gemensamma revisioner.

Figur 4: % av lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse, % av intäkterna från lagstadgad revision av företag av allmänt intresse och % av intäkterna från revision av andra företag, per medlemsstat (2018)[25]

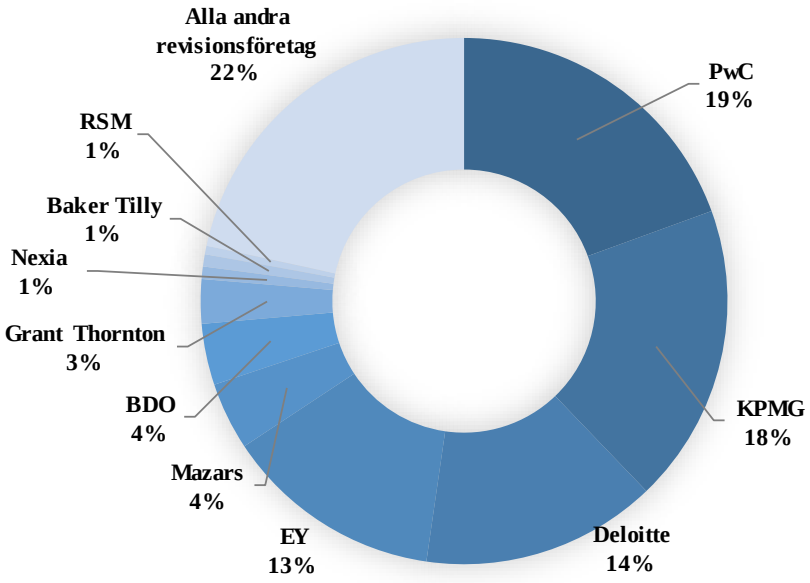
De fyra stora dominerar fortfarande marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse.

[24] Frankrike är den medlemsstat som har den största andelen gemensamma revisioner (jämfört med det totala antalet lagstadgade revisioner). Estland har den näst största andelen (33 %) och Bulgarien den tredje (19 %). De övriga medlemsstater som rapporterade gemensamma revisioner hade en andel på omkring 1–3 %.

[25] Inga uppgifter från Litauen, Spanien eller Rumänien om de fyra storas marknadsandel. Uppgifterna från Portugal behandlades inte av tekniska skäl och måste uppdateras i nästa rapport.

De fyra storas samlade koncentrationsnivå i EU[26] i fråga om antalet lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse minskade med omkring 3 procentenheter, och Deloitte uppvisade en minskning med nästan 9 procentenheter. De fyra stora innehade omkring 66 % av den sammanlagda marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse under 2018 (figur 5). När det gäller revisionsföretagens totala omsättning[27] stod de för omkring 80 % av EU:s totala omsättning.

Figur 5: 10KAP:s marknadsandel[28] av antalet lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse (2018)

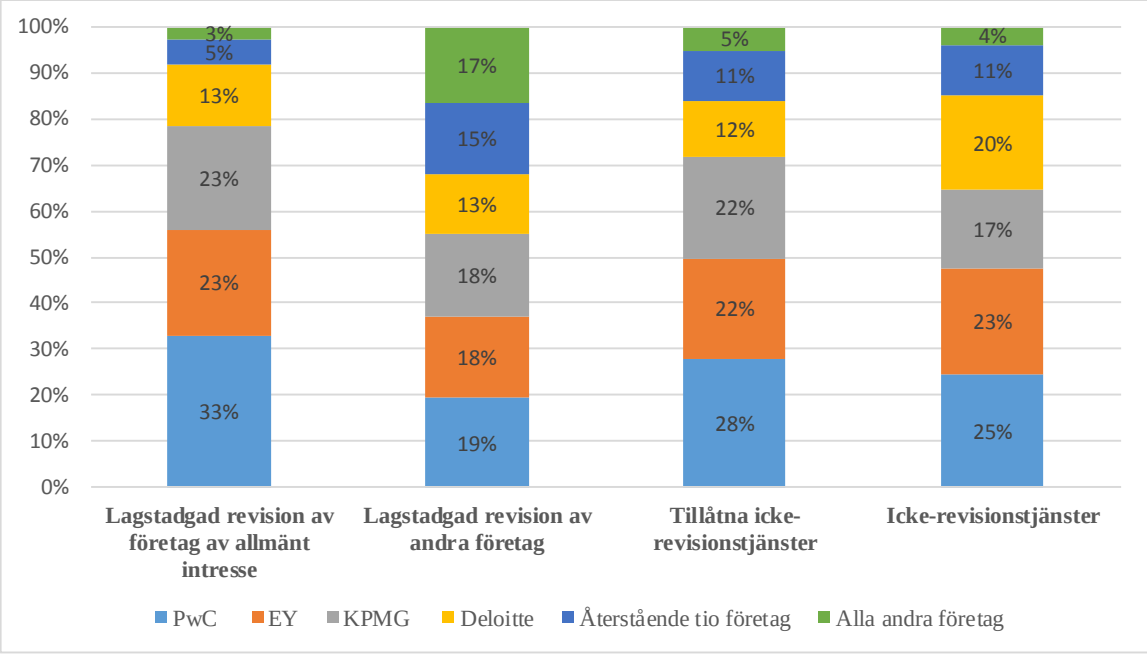

De fyra stora dominerar marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse, med över 90 % av de totala intäkterna.

På marknaden för lagstadgad revision av andra företag har de fyra stora en andel på nästan 70 %. De har också en sammanlagd marknadsandel på omkring 85 % i segment som inte är kopplade till revisionsarbete (tillåtna icke-revisionstjänster till granskade företag och icke-revisionstjänster till andra företag) (figur 6).

Figur 6: Marknadsandelar i EU för revisionsföretag som granskar företag av allmänt intresse inom varje marknadssegment, intäkter (2018)

[26] Uppgifter från 25 medlemsstater (inga uppgifter från Spanien, Frankrike eller Rumänien).
[27] Enligt definitionen i artikel 13.2 k i förordningen.
[28] Baserat på de totalbelopp per medlemsstat som anges i nationella rapporter och analyser av undergruppen för marknadsövervakning.

100%
90%
80%
70%
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
3%
5%
13%
23%
23%
33%
17%
15%
13%
18%
18%
19%
5%
11%
12%
22%
22%
28%
4%
11%
20%
17%
23%
25%
Lagstadgad revision av företag av allmänt intresse
Lagstadgad revision av andra företag
Tillåtna icke-revisionstjänster
Icke-revisionstjänster
PwC
EY
KPMG
Deloitte
Återstående tio företag
Alla andra företag

De fyra stora eller deras nätverk[29] får en betydande andel (cirka 70 %) av intäkterna från icke-revisionstjänster[30] från revisionskunder och andra kunder än revisionskunder. Läget varierar dock mellan medlemsstaterna.

Den uppskattade intäktsstrukturen för EU visar att de fyra stora får nästan 30 %[31] av sina intäkter från revisionsverksamhet och en hög procentandel (nästan 60 %) från icke-revisionsarbete, särskilt icke-revisionstjänster till andra företag.

2.3. Risker till följd av kvalitetsbrister

De flesta nationella behöriga myndigheters rapportering om kvalitetssäkring avsåg ettåriga inspektionscykler, som mestadels genomfördes under 2018 men med olika start- och slutdatum. Sju nationella behöriga myndigheter rapporterade uppgifter som avsåg inspektionscykler på tre år. I denna rapport använder vi Ceaobs definition av resultat, som överensstämmer med definitionen från *International Forum of Independent Audit Regulators* (IFIAR)[32]. Eftersom det är nödvändigt att göra yrkesmässiga bedömningar vid tolkningen av medlemsstaternas kategorisering av uppgifter om kvalitetsbrister är det svårt att sammanställa informationen och dra allmänna slutsatser på EU-nivå.

Antalet inspekterade revisionshandlingar för företag av allmänt intresse minskade med 25 %, samtidigt som antalet lagstadgade revisioner av företag av allmänt intresse minskade med 35 % (på grund av ändringar av medlemsstaternas definition av ”företag av allmänt intresse”). Trots färre inspektioner av revisionsuppdrag för företag av allmänt intresse verkar ett större fokus ha legat på revisionsuppdrag för företag av allmänt intresse i jämförelse med samtliga revisionsinspektioner 2015–2018.

Avsnittet om kvalitativ bedömning nedan bygger på uppgifter från nationella marknadsövervakningsrapporter och en analys från Ceaob[33]. Det omfattar två huvudområden:

- Brister.
- Riskreducering och systemriskanalys.

De vanligaste problem som lyfts fram (liksom under 2017) är brister i revisionsföretagens interna system för kvalitetskontroll (t.ex. brist på tillräckliga revisionsbevis och revisionsdokumentation). Revisionstillsynsmyndigheterna kommer att fortsätta att fokusera på dessa.

---

[29] Vissa medlemsstater baserade rapporteringen av intäkter på revisionsföretag, andra rapporterade intäkterna på nätverksnivå.

[30] Vissa revisionstillsynsmyndigheter rapporterar om svårigheter att mäta icke-revisionstjänster till andra företag, eftersom det rör sig om tjänster utanför revisionsföretaget.

[31] Uppgifter från 24 medlemsstater (uppgifter saknas delvis för Belgien, Frankrike och Litauen). Uppgifterna från Portugal behandlades inte av tekniska skäl.

[32] Enligt IFIAR utgör inspektionsresultaten för revisioner av företag av allmänt intresse brister i revisionsförfaranden som tyder på att revisionsföretaget inte inhämtade tillräckliga revisionsbevis till stöd för sitt uttalande, men de innebär inte att de finansiella rapporterna också innehåller väsentliga felaktigheter.

[33] Ceaobs analys bygger på resultat från revisionsinspektioner som rapporterats av medlemsstaterna under 2017/2018 i den databas som förvaltas av Ceaobs undergrupp för inspektioner. Databasen analyserades för att identifiera teman som driver dialog mellan revisionsföretag/normgivare och Ceaob framåt och för att varna inspektörer om högriskområden. Analysen fokuserade på förekomsten av resultat genom internationella revisionsstandarder, kvalitetskontroll och etik.

De viktigaste gemensamma resultaten avseende **interna system för kvalitetskontroll** gäller

- etik och den lagstadgade revisorns eller det lagstadgade revisionsföretagets personals oberoende[34],
- kvalitetskontroll av uppdraget[35],
- avsaknad av, eller olämplig, övervakning av granskade företag med hög risk, och
- avsaknad av revisionsbevis och revisionsdokumentation.

När det gäller inspektionerna av **handlingar för revisionsuppdrag för företag av allmänt intresse** identifierade de nationella behöriga myndigheterna gemensamma resultat på följande huvudområden:

- Riskbedömning[36].
- Väsentlighet och provtagning[37].
- Internkontrollgranskning[38].
- Revisionskvalitet och revisionsbevis.
- Koncernrevisioner.

Detta stämmer överens med de fem internationella revisionsstandarder som i Ceaobs analys identifierades som föremål för de flesta resultaten (över 60 % av alla revisionsresultat från 22 nationella behöriga myndigheter i Ceaobs databas):

- Revisorns hantering av bedömda risker (ISA 330)[39].
- Revisionsbevis (ISA 500)[40].
- Granskning av uppskattningar i redovisningen, inklusive uppskattningar av verkligt värde, och tillhörande upplysningar (ISA 540)[41].

---

34 Till exempel olämplig bedömning och godkännande av icke-revisionstjänster och olämplig kontroll av personalens oberoende.

35 Till exempel bristande efterlevnad av de viktigaste rättsliga kraven, olämplig dokumentation av kontrollen, ineffektiv kvalitetskontroll av uppdraget och olämpligt val av personal som utför kvalitetskontrollen.

36 Till exempel otillräcklig kunskap om det granskade företaget och dess miljö, otillräcklig förståelse av ledningens riskbedömnings- och identifieringsprocess.

37 Till exempel brister i den metod som används för att fastställa väsentlighetsnivån, avsaknad av lämplig motivering för valet av stickprovsstorlek.

38 Till exempel olämplig dokumentation av grundläggande internkontroll, otillräcklig granskning av it-kontroller och annan internkontroll.

39 Till exempel underlåtenhet att utforma och genomföra lämpliga granskningsåtgärder för att hantera risker på påståendenivån, såsom lämplig redovisning, värdering och presentation av transaktioner, kontosaldon och upplysningar; iakttagelser avseende underlåtenhet att utföra tillräckliga revisionsförfaranden för att dra slutsatser om de granskade kontrollernas ändamålsenlighet och underlåtenhet att på ett tillfredsställande sätt granska de intäkter som redovisas i de finansiella rapporterna.

40 Till exempel är it fortfarande ett problemområde, eftersom revisorerna underlät att på ett tillfredsställande sätt testa de it-system som företaget använde för att utarbeta den finansiella informationen och underlät att inhämta tillräckliga revisionsbevis för riktigheten och fullständigheten i den information som företaget tog fram och använde för revisorernas syften.

41 Till exempel underlåtenhet att på ett adekvat sätt ifrågasätta företagsledningens värderingsmodeller (inklusive indata) och rimligheten i de grundläggande antaganden som använts för att ta fram

– Identifiera och bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter genom att förstå företaget och dess miljö (ISA 315)[42].

– Särskilda överväganden – revision av koncernredovisningar, däribland arbete som utförs av revisorer för delar av koncernen (ISA 600)[43].

De flesta nationella behöriga myndigheter har vidtagit begränsande åtgärder och korrigerande åtgärder för att komma till rätta med de konstaterade bristerna. De flesta revisionstillsynsorgan rapporterade dock att inga sanktioner har tillämpats till följd av resultaten och att ingen systemrisk har konstaterats. I allmänhet gäller resultaten och sanktionerna inte samma rapporteringsperiod (det tar viss tid att utreda och påföra sanktioner).

En tredjedel av medlemsstaterna lämnade inga uppgifter om upprepade resultat (dvs. att samma resultat konstaterades vid samma revisionsföretag under tidigare inspektionscykler) eller uppgav att det inte fanns några sådana.

De vanligaste rapporterade områdena för **riskreducering och riskanalys** var

- etik och oberoende,
- riskbedömning och kvalitetskontroll av uppdraget,
- analys av internkontrollsystemet och kvalitetskontrollen av uppdraget, och
- värdering till verkligt värde och bedrägliga förfaranden.

Hjälpplaner och analys av grundorsaker hör till de vanligaste uppföljningsåtgärderna. Alla resultat kommer inte att motivera sanktioner, och 60 % av de nationella behöriga myndigheterna uppgav att de inte hade påfört några sanktioner. Vissa revisionstillsynsorgan lämnade rekommendationer till revisionsföretagen, med tidsfrister för genomförandet.

Graden och mätningen av **systemrisk**[44] varierar fortfarande. De flesta nationella behöriga myndigheter identifierade inga systemrisker. Fyra rapporterade systembrister på nationell nivå, men angav att resultaten i kombination inte kunde leda till nedläggning av ett revisionsföretag. Ceaobs analys visade att de nationella behöriga myndigheterna samarbetar med och ifrågasätter revisionsföretag genom interaktion i tillsynskollegier och möten vid plenarsammanträdena för undergruppen för inspektioner.

---

uppskattningarna; underlåtenhet att identifiera otillräckliga eller ofullständiga upplysningar i de finansiella rapporterna.

42 Till exempel att revisorn inte sätter sig in i företaget och dess miljö på ett adekvat sätt; underlåtenhet att på lämpligt sätt identifiera och bedöma betydande risker.

43 Till exempel ofullständiga instruktioner till den som reviderar delar av koncernen; bristande diskussion med den som reviderar delar av koncernen om det arbete som planeras eller utförs; den som reviderar delar av koncernen lämnar inte tillräckligt detaljerade uppgifter vid rapporteringen tillbaka till koncernrevisorn; underlåtenhet från koncernrevisorns sida att utvärdera det arbete som utförs av den som reviderar delar av koncernen och att ta hänsyn till de iakttagelser som rapporteras av den som reviderar delar av koncernen.

44 I artikel 27.1 a i förordningen hänvisas till risker till följd av stor förekomst av kvalitetsbrister hos en lagstadgad revisor eller ett revisionsföretag, däribland systembrister inom ett nätverk av revisionsföretag.

2.4. Hur väl revisionskommittéer utfört sitt arbete

De tillgängliga uppgifterna gör det inte möjligt att göra en övergripande bedömning av hur väl revisionskommittéer har utfört sitt arbete, på grund av skillnader i övervakningen av revisionskommittéer i medlemsstaterna och det faktum att merparten av informationen bygger på revisionskommittéernas självbedömning. De nationella behöriga myndigheterna har dock gjort framsteg när det gäller att samla in information och upprätta förbindelser med revisionskommittéer.

Enligt artikel 39 i revisionsdirektivet[45] ska företag inrätta revisionskommittéer (som det finns cirka 6 400 av[46]), och enligt artikel 27.1 c i förordningen ska de nationella behöriga myndigheterna övervaka hur väl revisionskommittéerna utför sitt arbete. Revisionskommittéerna utgörs oftast av en fristående kommitté eller en kommitté inom ett kontroll- eller förvaltningsorgan och spelar en central roll i företagsstyrningsmodellen, särskilt för större företag av allmänt intresse. De samverkar med olika aktörer, internt (t.ex. ledningen, kontroll- eller förvaltningsorgan) och externt (t.ex. externa revisorer, aktieägare och tillsynsmyndigheter).

Tillsynsorganen inhämtade information från revisionskommittéerna via olika kanaler. Till exempel skickades ett riktat frågeformulär från Ceaob[47] till ett urval av revisionskommittéer i medlemsstaterna. Eftersom detta inbegrep en självbedömning från revisionskommittéernas sida har det dock begränsningar när det gäller tolkningen av uppgifterna.

Revisionskommittéerna står under de nationella behöriga myndigheternas tillsyn i 21 medlemsstater.

EU-lagstiftningen specificerar inte de nationella behöriga myndigheternas tillsynsuppgifter gentemot revisionskommittéerna. Det finns stora skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller vilken myndighet som ansvarar för att övervaka och interagera med dem. Oftast delar de nationella behöriga myndigheterna ansvaret med den nationella finansinspektionen.

De nationella behöriga myndigheterna samarbetar på olika sätt med revisionskommittéerna inom deras jurisdiktion. De flesta gör det främst genom enkäter/frågeformulär, dialog och workshoppar, webbinarier och konferenser.

Ceaobs frågeformulär[48] visade på ett behov av mer övervakning av revisionskommittéernas kontakter med externa revisorer, organiseringen av upphandlingsförfaranden, godkännandet av tillhandahållande av tillåtna icke-revisionstjänster och dokumenteringen av betalda arvoden.

---

[45] Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG av den 17 maj 2006 om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning och om ändring av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG samt om upphävande av rådets direktiv 84/253/EEG (EUT L 157, 9.6.2006, s. 87).

[46] Uppgifter från 19 medlemsstater. Av de återstående medlemsstaterna har fem ingen direkt tillsyn och fyra har inte lämnat några uppgifter.

[47] Syftet med frågeformuläret var att bedöma efterlevnaden av kraven i revisionslagstiftningen och upprätta ett förhållande mellan de nationella behöriga myndigheterna och revisionskommittéerna. 25 medlemsstater (undantagna var Estland, Ungern och Slovakien) tog med sina konsoliderade svar i sina nationella rapporter. Totalt mottog 2 770 revisionskommittéer i 26 medlemsstater frågeformuläret och svarsfrekvensen var omkring 60 %.

[48] Storleken på det urval som varje nationell behörig myndighet valde varierar avsevärt inom EU, jämfört med antalet företag av allmänt intresse i varje medlemsstat.

Återkopplingen visar att de viktigaste kraven på revisionskommittéernas sammansättning och kompetens[49], oberoende och samverkan med förvaltnings- eller kontrollorganet samt tillsyn av revisionsfunktionen är uppfyllda.

Resultaten visar dock att urvalsprocessen för revisionsanbud är en utmaning för revisionskommittéerna – svaren på frågorna i detta ämne visar antingen på bristande efterlevnad av revisionslagstiftningen eller på bristande förståelse för hur den ska tillämpas.

Urvalsprocessen för revisorer

Revisionskommittéerna ansvarar för förfarandet för urval av lagstadgade revisorer[50]. Omkring 87 % hävdar att de faktiskt gör det. 75 % av de företag av allmänt intresse som deltog i upphandlingsförfarandet bjöd in två till sju revisionsföretag. 16 % utlyste en anbudsinfordran till endast ett företag, trots att det enligt artikel 16.2 i förordningen krävs att minst två inbjuds att delta i upphandlingsförfarandet.

Vidare finns det ett samband mellan antalet revisionsföretag som inbjöds att delta i ett upphandlingsförfarande och det antal som slutligen lämnade ett anbud. Omkring 55 % av revisionskommittéerna rapporterade att två eller tre lagstadgade revisorer (revisionsföretag) i allmänhet lämnade in ett anbud efter upphandlingsförfarandet. En analys av svaren visade dock att 19 % av revisionskommittéerna endast får ett trovärdigt anbud.

Hälften av revisionskommittéerna uppgav att upphandlingsförfarandet gör det möjligt för företag som erhöll mindre än 15 % av sina totala arvoden från företag av allmänt intresse i medlemsstaten under föregående räkenskapsår att delta i upphandlingsförfarandet. Dessa revisionskommittéer kanske inte till fullo förstår eller tillämpar artikel 16.3 i förordningen.

[49] Artikel 39.6 a i direktiv 2006/43/EG.
[50] Artikel 16.3 i förordningen.

Samverkan med den externa revisorn

Revisionskommittéerna ansvarar för att granska revisionsföretagets oberoende och kvaliteten på revisionen, inbegripet godkännandet av tillåtna icke-revisionstjänster, upphandlingar och valet av extern revisor[51]. Ungefär hälften bekräftade att den lagstadgade revisorn (eller en medlem i dess nätverk) lämnade in ett anbud för tillhandahållande av tillåtna icke-revisionstjänster[52]. 80 % uppgav att de inte behandlade ansökningar om tillhandahållande av icke-revisionstjänster i enlighet med artikel 5.4 i förordningen. 4 % övervakade inte de arvoden som betalades till den lagstadgade revisorn.

3. SLUTSATSER

I denna rapport beskrivs utvecklingen på marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse mellan 2015 och 2018. Den ger preliminära indikationer på effekterna av revisionsreformen och pekar på möjliga områden för ytterligare bedömning. En sådan bedömning bör ta hänsyn till den senaste tidens skandaler kring högprofilerade företag i EU (t.ex. Carillion, Thomas Cook och Wirecard), som kan undergräva revisorsyrkets anseende och investerarnas förtroende.

Rapportens viktigaste resultat är följande:

1) ***Ihållande hög koncentration, eftersom de fyra stora fortfarande dominerar marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse i de flesta medlemsstater***

   De fyra storas dominans i de flesta medlemsstater, i kombination med den höga andelen intäkter från icke-revisionsarbete, kan påverka deras oberoende, nivån på revisionsarvodena och revisionskvaliteten. Risken förvärras av åtgärder för att minska revisionsföretagens intressekonflikter när det gäller företag av allmänt intresse (t.ex. rotationskrav, förbjudna icke-revisionstjänster, tak för tillåtna icke-revisionstjänster osv.), som kan minska valmöjligheterna när det gäller lagstadgade revisorer eller revisionsföretag för företag av allmänt intresse på marknaden ytterligare.

   Kommissionen kommer därför att ägna särskild uppmärksamhet åt att i nära samarbete med de nationella behöriga myndigheterna och Ceaob övervaka hur de nya reglerna påverkar konkurrensen på marknaden för revision av företag av allmänt intresse. Dessutom kommer kommissionen att bedöma hur alternativen enligt förordningen påverkar de nationella marknaderna och de lika villkoren i EU.

   De nationella behöriga myndigheterna uppmanas att fylla uppgiftsluckor (t.ex. om intäkter från icke-revisionstjänster osv.) för att förbättra övervakningen av marknadsutvecklingen och koncentrationsanalysen.

2) ***Bedömningen av kvalitetsbrister är fortfarande en utmaning***

   De kvalitetsproblem som oftast dyker upp på EU-nivå kvarstår:

   - Brister i revisionsföretagens interna system för kvalitetskontroll.
   - Avsaknad av, eller olämplig, övervakning av granskade företag med hög risk.

[51] Artikel 4.2 i förordningen, artikel 39.6 e i direktiv 2006/43/EG, artikel 6.2 b i förordningen.
[52] Artikel 5.4 i förordningen.

- Avsaknad av revisionsbevis och revisionsdokumentation.

För att förbättra bedömningarnas kvalitet kan det vara till hjälp att öka konvergensen för revisionsbranschen i EU när det gäller typerna av tillsynsåtgärder, korrigerande uppföljningsåtgärder och sanktioner.

På grundval av dessa resultat kommer kommissionen att utvärdera EU:s revisionslagstiftning och bedöma möjliga sätt att förbättra samstämmigheten mellan medlemsstaternas kvalitetssäkrings-, utrednings- och sanktionssystem. Den kommer också att bedöma behovet av att göra inspektionsrapporterna (inbegripet en beskrivning av det arbete som utförts som en del av inspektionen) mer tillgängliga för allmänheten, eller åtminstone för revisionskommittéerna. Detta skulle kunna innebära att man digitaliserar eller märker rapporter mer för att underlätta tillgången.

Den på förhand fastställda kategoriseringen av resultat som användes för kvalitetssäkringsindikatorerna i den andra rapporten förbättrade bedömningen av de uppgifter som lämnades av de nationella behöriga myndigheterna. De nationella behöriga myndigheterna bör dock göra mer för att

- säkerställa samstämmighet i tolkningen av resultat och kategorier,
- identifiera effektiva kvalitetsindikatorer för att förbättra mätningen av revisionernas kvalitet, och
- förbättra utvärderingen och tolkningen av systemrisker.

Rapporten bekräftar att samma frågor uppkommer upprepade gånger och därför verkar vara strukturella. Kommissionen kommer att samarbeta med Ceaob för att identifiera åtgärder för att förbättra situationen.

3) Olika metoder för övervakning inom EU försvårar de nationella behöriga myndigheternas bedömning av hur väl revisionskommittéer utfört sitt arbete

De flesta revisionstillsynsmyndigheter samarbetade med revisionskommittéerna inom deras jurisdiktion. De nationella behöriga myndigheterna ökade sina kunskaper om revisionskommittéernas arbete, särskilt genom Ceaobs frågeformulär, som byggde på självbedömning. Detta gav dock endast en begränsad inblick i revisionskommittéernas arbete.

Kommissionen kommer att bedöma möjliga sätt att förbättra de nationella behöriga myndigheternas förmåga att övervaka revisionskommittéerna. Den kommer också att analysera hur man kan stärka revisionskommittéernas oberoende roll i urvalsprocessen och tillsynen av revisorn. Den har samarbetat med Ceaob för att underlätta dialogen mellan revisionskommittéerna och de nationella behöriga myndigheterna, särskilt genom seminarier eller konferenser. Den kommer att utvärdera hur en sådan samverkan kan underlättas ytterligare.

För att underlätta en mer detaljerad bedömning av revisionskommittéernas funktion och effektivitet rekommenderas de nationella behöriga myndigheterna att kontakta fler revisionskommittéer på nationell nivå och utveckla sin förståelse för hur revisionskommittéerna fungerar och fattar beslut.

Kommissionen kommer att fortsätta att följa marknadshändelserna. Vissa nationella behöriga myndigheter inleder nu studier och granskningar av sina nationella revisionsmarknader för att samla in mer information om eventuella marknadsbrister. Eftersom några av de frågor som tas upp i rapporten kan vara relevanta för Wirecard-ärendet kommer kommissionen att diskutera med Ceaob vilka lärdomar som behöver dras av detta fall.

Slutligen har kommissionen inlett en studie för att bedöma effekterna av EU:s revisionslagstiftning på marknaden för lagstadgad revision. Resultaten av studien och av denna rapport kommer att ligga till grund för en utvärdering av EU:s revisionsram för att se över dess effektivitet när det gäller att förbättra insynen, revisionskvaliteten och konkurrensen på revisionsmarknaden, särskilt när det gäller företag av allmänt intresse. Utvärderingen kommer också att undersöka effekterna på revisionssektorn av den ekonomiska kris som orsakats av covid-19-pandemin.